

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/2/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6112229222
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6112229222.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a členov senátu JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD. a JUDr. Klaudie Koskovej, v právnej veci žalobcu P. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom L. XX, XXX XX X. X., právne zastúpeného Mgr. Františkom Popperom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom Horná 10, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovaným 1/ Y. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom N. XXX/XX, XXX XX X. X., 2/ O. V., nar. XX. XX. XXXX, bytom V. XXXX/ X, XXX XX X. X., v konaní o zaplatenie 2 706,- Eur s príslušenstvom a o zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 2 000,- Eur, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 17C/14/2013-41 zo dňa 01. 10. 2013, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu v časti výroku, ktorým zamietol žalobu o zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 2 000,- Eur (druhý výrok), **p o t v r d z u j e**.

Rozsudok okresného súdu v súvisiacom výroku, ktorým žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 327,66 Eur, pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku z podanej žaloby vo výške 144,- Eur zo sumy 2 400,- Eur a z trov právneho zastúpenia vo výške 183,66 Eur (tretí výrok) **z r u š u j e** a vec mu v tomto rozsahu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“, resp. „prvostupňový súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 01. 10. 2013 uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi poplatok z omeškania vo výške 0,5 ‰ denne zo sumy 300,- Eur od 15. 04. 2011 do 29. 06. 2013, zo sumy 300,- Eur od 15. 05. 2011 do 29. 06. 2013, zo sumy 300,- Eur od 15. 06. 2011 do 29. 06. 2013, zo sumy 300,- Eur od 15. 07. 2011 do 29. 06. 2013, zo sumy 300,- Eur od 15. 08. 2011 do 29. 06. 2013, zo sumy 300,- Eur od 15. 09. 2011 do 29. 06. 2013, zo sumy 300,- Eur od 15. 10. 2011 do 29. 06. 2013, zo sumy 300,- Eur od 15. 11. 2011 do 29. 06. 2013, v lehote troch dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia (prvý výrok). Okresný súd návrh žalobcu vo zvyšku zamietol (druhý výrok). Žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 327,66 Eur pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku z podanej žaloby vo výške 144,- Eur zo sumy 2 400,- Eur a z trov právneho zastúpenia vo výške 183,66 Eur (tretí výrok).

Okresný súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca (prenajímateľ) so žalovanými 1/, 2/ (nájomcovia) uzavrel dňa 15. 10. 2010 Zmluvu o nájme bytu č. XX, nachádzajúceho sa v X. X., na L. ulici č. XX (ďalej aj „Zmluva o nájme“). Účastníci sa v článku V. bod 1 nájomnej zmluvy dohodli na nájmomnom vo výške 300,- Eur mesačne. V článku V. bod 4 nájomnej zmluvy pre prípad omeškania bola dohodnutá zmluvná pokuta vo výške 10,- Eur za každý deň omeškania. Žalovaní 1/, 2/ neuhradili žalobcovi za obdobie od marca r. 2011 do októbra r. 2011 nájmomné v súhrnnej výške 2 400,- Eur (8 x 300,- Eur). V priebehu konania (dňa 29. 06. 2013) žalovaní 1/, 2/ zaplatili žalobcovi sumu 2 400,- Eur. I napriek tejto skutočnosti žalobca nezobral späť žalobu v časti o zaplatenie 2 400,- Eur, preto okresný

súd žalobu v tejto časti zamietol. Zároveň okresný súd zamietol žalobu v časti o zaplatenie sumy vo výške 306,- Eur, pretože dohodnutá cena nájmu bola vo výške 300,- Eur mesačne. Ďalej okresný súd zamietol žalobcom uplatnenú zníženú zmluvnú pokutu vo výške 2 000,- Eur (podľa nájmovej zmluvy za 520 dní omeškania a s nájomným vznikol žalobcovi nárok na zmluvnú pokutu vo výške 5 200,- Eur). Okresný súd konštatoval, že zmluvná pokuta plní funkciu paušalizovanej náhrady škody, preto jej výška musí spĺňať kritérium primeranosti, inak by mohla byť dohoda o zmluvnej pokute neplatná pre rozpor s dobrými mravmi, eventuálne neprimerane vysoká zmluvná pokuta môže byť dôvodom moderačného oprávnenia súdu na jej zníženie. Okresný súd považoval zmluvnú pokutu za neprimeranú a v rozpore s dobrými mravmi, pretože obchádza zmysel a cieľ zmluvnej pokuty ako zabezpečovacieho prostriedku a nezodpovedá ustanoveniu § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Žalobca taktiež nesprávne uplatnil nárok na úrok z omeškania vo výške 9 % ročne, keďže žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie poplatku z omeškania (§ 4 NV SR č. 87/1995 Z. z.). Poukázal na to, že žalovaní 1/, 2/ sa dostali do omeškania s jednotlivými mesačnými platbami nájomného, a teda k splatnosti sumy vo výške 2 400,- Eur nedošlo ku dňu 15. 04. 2011.

O náhrade trov konania okresný súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“). Podľa názoru okresného súdu bola žaloba podaná dôvodne v časti o zaplatenie sumy 2 400,- Eur, ktorú následne žalovaní 1/, 2/ v priebehu konania zaplatili. Trovy konania vo výške 327,66 Eur preto pozostávajú zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 144,- Eur (zo sumy 2 400,- Eur) a z trov právneho zastúpenia vo výške 183,66 Eur - za dva úkony po 71,37 Eur (príprava a prevzatie, podanie žaloby na súd) a účasť na pojednávaní dňa 25. 06. 2013, kedy sa nepojednávalo, t. j. 17,85 Eur, vrátane režijného paušálu v r. 2012 2 x vo výške 7,63 Eur a v r. 2013 1 x 7,81 Eur.

Proti časti výroku, ktorým okresný súd zamietol žalobu žalobcu ohľadne zmluvnej pokuty (druhý výrok) a do súvisiaceho výroku o náhrade trov prvostupňového konania (tretí výrok), podal žalobca odvolanie. Poukázal na to, že žalovaní 1/, 2/ mu nezaplatili nájmné za osem mesiacov na základe zmluvy o nájme, a to ani podľa splátkového kalendára uzatvoreného s ním dňa 15. 11. 2011, v ktorej im znížil výšku pôvodne dohodnutej zmluvnej pokuty na výšku 10 % mesačne z dlžnej sumy. Na základe uznania dlhu bola nahradená pôvodne dohodnutá neprimeraná výška zmluvnej pokuty 10,- Eur za každý deň omeškania. Podľa jeho názoru okresný súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 3 OZ. Boli to práve žalovaní 1/, 2/, ktorí v rozpore s dobrými mravmi neplatili dohodnuté nájmné vrátane zníženej zmluvnej pokuty. Žalovaný 1/, ako zamestnanec polície, vedel, aké právne dôsledky malo neplatenie nájomného a neplatenie služieb súvisiacich s užívaním bytu. Okresný súd nevzal do úvahy skutočnosť, že k zaplateniu nájomného vo výške 2 400,- Eur došlo až po podaní žaloby. Zároveň okresný súd nesprávne rozhodol aj o trovách konania, keďže zaplatil súdny poplatok vo výške 282,- Eur zo žaloby na základe písomnej výzvy okresného súdu. Preto mu mal okresný súd priznať právo na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 282,- Eur. Pred otvorením pojednávania konaného dňa 01. 10. 2013 účastníci oboznámili súd s tým, že dospeli k Dohode o urovnaní dňa 30. 09. 2013. Okresný súd túto dohodu odmietol s odôvodnením, že žalovaní 1/, 2/ všetko zaplatili žalobcovi. Tieto okolnosti však okresný súd vo svojom rozhodnutí neuvádza. Podľa jeho názoru mu vznikol nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 2 000,- Eur, ktorý si uplatnil v súlade so zákonom a v súlade s dobrými mravmi. Zároveň okresný súd nesprávne vyčíslil trovy právneho zastúpenia, ktoré mali byť vo výške 267,39 Eur. Z uvedených dôvodov žiadal, aby odvolací súd rozsudok v odvolaní napadnutých výrokoch zmenil, eventuálne aby rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaní 1/, 2/ sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrili.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 214 ods. 2 O. s. p. rozsudok okresného súdu v časti výroku, ktorým zamietol žalobu ohľadne zmluvnej pokuty (druhý výrok) ako vecne správny podľa ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil a v súvisiacom výroku o trovách prvostupňového konania (tretí výrok) zrušil (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.) a v tomto rozsahu mu vec vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.) z nasledovných dôvodov:

Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 OZ, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Odvolačný súd po preskúmaní odvolaním napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že okresný súd v prejednávanej veci ohľadne zmluvnej pokuty zistil skutkový stav v dostatočnom rozsahu, na základe toho dospel ku správnym skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Okresný súd neporušil právo účastníkov konania na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Naopak, okresný súd ich náležitým spôsobom posúdil súhrnne v celom rozsahu a aj ich náležite vyhodnotil (rešpektujúc zásady formálnej logiky).

Prvostupňový súd je vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozsudku koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné. Rozsudok okresného súdu je presvedčivý, premisy zvolené v rozsudku, rovnako ako aj závery, ku ktorým dospel, sú racionálne a aj spravodlivé.

Pretože odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku týkajúce sa zmluvnej pokuty je dostatočne vyčerpávajúce a zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p., odvolací súd podľa ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje správnosť týchto dôvodov a v podstatných bodoch na ne odkazuje. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku preto poukazuje len na určité najzásadnejšie aspekty, ktorými reaguje na argumenty žalobcu.

V prvom rade odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že žalobca v odvolacom konaní neuviedol žiadne nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré objektívne nemohol uplatniť v konaní pred okresným súdom a ktoré by spĺňali procesné podmienky uvedené v ustanovení § 205a O.s.p.

Preštudovaním spisového materiálu odvolací súd dospel k rovnakému právnemu záveru ako okresný súd, t.j. že v konaní neboli preukázané zákonné dôvody, ktoré by umožňovali prijať záver, že žaloba žalobcu ohľadne zmluvnej pokuty je dôvodná.

Odvolačný súd konštatuje, že výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi (contra bonos mores). Dobrými mravmi sa rozumie súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú presadzované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných. Výkon práv musí byť v súlade so základnými a všeobecne rešpektovanými zásadami mravného poriadku demokratickej spoločnosti (so zásadou slušnosti, poctivosti, čestnosti, vzájomnou úctou, toleranciou, dôverou atď.).

Podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka je neplatnosť právneho úkonu založená jeho nedovolenosťou, ktorá môže spočívať buď v tom, že právny úkon je v rozpore so zákonom (nielen s Občianskym zákonníkom) alebo s dobrými mravmi. O právny úkon odporujúci zákonu (contra legem) ide vo všeobecnosti vtedy, keď úkon zákon výslovne zakazuje, teda keď právny úkon je v rozpore so zákonným zákazom. O prípad právneho úkonu zákon obchádzajúceho ide vtedy, ak právny úkon smeruje k dôsledkom, ktoré síce výslovne zakázané nie sú, ale ich neprípustnosť je možné vyvodiť zo zmyslu a účelu zákonnej úpravy.

Na rozdiel od toho v rozpore s dobrými mravmi je právny úkon, ktorý nezodpovedá mravným zásadám, prípadne kultúrnym a spoločenským normám, ktoré sú všeobecne prijímané v určitej spoločnosti a vytvárajú tak všeobecnú mienku o tom, čo je touto spoločnosťou akceptovateľné a považované za poctivé konanie. V rozpore s dobrými mravmi je právny úkon vtedy, keď odporuje takým pravidlám správania sa, ktoré nemajú povahu právnych noriem. (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. 9. 2010, sp. zn. 4 Cdo 62/2009)

Je nesporné, že článok IV. ods. 4 Zmluvy o nájme zo 15.10. 2010 obsahuje dojednanie o zmluvnej pokute. Podľa názoru odvolacieho súdu výška zmluvnej pokuty 10,- Eur za každý deň omeškania je neprímeraná k výške dohodnutého nájomného (300,- Eur mesačne), ktorá dosahuje výšku samotnej zabezpečovanej pohľadávky, resp. v kalendárnych mesiacoch, ktoré majú 31 dní, ju dokonca prevyšuje.

Odvolačný súd zhodne s názorom okresného súdu konštatuje, že v posudzovanej veci dojednanie o zmluvnej pokute je v rozpore s dobrými mravmi, teda je v rozpore so základnými a všeobecne rešpektovanými zásadami mravného poriadku a v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 OZ mu nie je možné priznať právnu ochranu. Z uvedeného dôvodu výšku zmluvnej pokuty v danej veci nie je možné súdom modifikovať podľa § 545a OZ, keďže moderačné právo je možné aplikovať iba pri zmluvnej pokute platne dojednanej, čo v danej veci absentuje.

V súvislosti s odvolacími argumentmi žalobcu odvolací súd uvádza, že uznaním dlhu zo dňa 15. 11. 2011 (č.l. 8 spisu), ktorú nepodpísal žalovaný 1/, nedošlo k novácii obsahu záväzku ohľadne zmluvnej pokuty. Dôsledkom uznávacieho prejavu totiž nie je vznik nového záväzkového vzťahu, ale dochádza ním k zastaveniu plynutia premlčacej doby a namiesto nej, dňom uznania začína plynúť nová desaťročná premlčacia doba (§110 ods. 1 OZ). Odvolací súd zdôrazňuje, že uznaním dlhu nie je možné konvalidovať neplatný právny úkon. V posudzovanej veci taktiež nebolo preukázané, že medzi účastníkmi došlo k uzavretiu Dohody o urovnaní dňa 30. 09. 2013. Táto skutočnosť nevyplýva ani z vykonaného dokazovania (z výsluchu žalovaných 1/, 2/ na pojednávaní dňa 01. 10. 2013), ani zo samotnej žaloby žalobcu.

Na základe uvedených skutočností považoval odvolací súd rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti výroku o zamietnutí žaloby ohľadne zmluvnej pokuty (druhý výrok) za vecne správny, a preto ho podľa ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil.

Odvolací súd súvisiaci výrok rozsudku o trovách konania (tretí výrok) podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušil a v zmysle § 221 ods. 2 O.s.p. vec v tomto rozsahu vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Ako už bolo uvedené, okresný súd sa ohľadne trov konania obmedzil len na konštatovanie, že o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p., pričom neuviedol žiadne relevantné dôvody, na základe ktorých aplikoval predmetné ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku.

Odvolací súd poukazuje na to, že pri rozhodnutí súdu o trovách konania v zmysle § 142 O.s.p. platia dve základné zásady: a) hradia sa len trovy potrebné na účelné uplatnenie alebo bránenie práva, b) právo na náhradu trov konania sa riadi mierou procesného úspechu (§ 142 ods. 1 a 2 O.s.p.). Ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania. Účastníkovi konania súd v zmysle tohto zákonného ustanovenia prizná plnú náhradu trov konania, hoci mal vo veci len čiastočný úspech v troch prípadoch: 1/ ak účastník mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, 2/ ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, 3/ ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. V poslednom prípade dikcie zákonného ustanovenia vyplýva, že úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške plnenia.

Odvolací súd zdôrazňuje, že okresný súd zamietol žalobu žalobcu, pretože žalobca postupoval procesne nesprávnym postupom, keď i napriek zaplateniu istiny (nájomného) žalovanými 1/, 2/ počas konania nevykonal dispozičný úkon (späťvzatie návrhu sčasti o zaplatenie sumy 2 400,- Eur) v zmysle ustanovenia § 96 O.s.p., žalobca neunesol dôkazné bremeno ohľadne zaplatenia istiny vo výške 306,- Eur a nároky na zaplatenie zmluvnej pokuty a príslušenstva pohľadávky (úrok z omeškania) uplatnil v rozpore s právnymi predpismi. Na uvedené okolnosti však okresný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania neprihliadal, hoci mali podstatný vplyv na aplikáciu ustanovenia § 142 O.s.p.

V ďalšom konaní bude preto úlohou okresného súdu opätovne rozhodnúť o trovách konania v zmysle vyššie vyslovených právnych názorov odvolacieho súdu.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov celého, teda i odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Odvolaním nenapadnuté výroky rozsudku zostali nedotknuté (§ 206 ods. 2 O. s. p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.